

یادداشتی کوتاه در مورد تئوریک و کاربردی

در زمینه دانش های اجتماعی و فلسفی نیز دو قلمروی اساساً متمایز "تئوریک" (یعنی بیان یا توضیح و تبیین عام یا مجرد امر معین) و "کاربردی" بمعنای "سیاسی" بمفهوم قراردادی وسیع (یعنی مربوط به کاربرد "تئوری" عام در موردهای مشخص آن امر یا به بیان دیگر مربوط به خط مشی - اجتماعی یا سیاسی یا تشکیلاتی و غیره - در سطوح مختلف عملی) وجود دارد.

در قلمروی تئوریک کار مورد نظر عبارتست از صرفاً یا تقریباً صرفاً توضیح و تشریح یک نظریه تئوریک و یا تماماً یا عمدتاً یا بمیزان عمده ای تدوین و عرضه یک تئوری نو و لذا ایجاد نوآوری در این قلمرو. در مورد اخیر به بیان دیگر نوآوری دو گونه است: تدوین و ارائه یک مطلب تئوریک مستقل بکلی جدید یا بمیزانی افزودن یک مطلب تئوریک جدید به مطلب تئوریک دیگر متعلق به گذشته که منجمله شامل تعمیق یا ارتقاء تئوری متعلق به گذشته نیز میشود. پس فعالیت، با نوآوری یا بدون نوآوری، در زمینه تئوریک عبارت از حرکت در قلمروی نظری است و این را نباید با فعالیت و حرکت در زمینه و قلمروی کاربردی و عملی حتی در بالاترین سطح آن اشتباه گرفت.

در قلمروی کاربردی که به شکلی مشتمل بر کاربرد تئوری مجرد در مورد مشخص به درجه معینی مستقیماً عملی است، ممکن است شامل حالاتی صرفاً یا تقریباً غیر نوآور یعنی شامل توضیح و تشریح یک نظر معین کاربردی، یا کاربرد مجدد این نظر متعلق به گذشته در شرایط مشخص نسبتاً مشابه دیگری باشد مثلاً توضیح و تشریح یا کاربرد مجدد یک تاکتیک یا استراتژی مشخص، و یا ممکن است بر نظر کاربردی بکلی نوآورانه و جدید اقتضاءکننده شرایط مکان و زمان معین و مشخص موردنظر (و البته از دیدگاه معین موردنظر) و یا بگونه ای قسماً جدید اضافه شونده به نظری متعلق به گذشته و بنوعی تکمیل کننده یا ارتقاء دهنده آن دلالت نماید.

البته مضمون یک نوشتار یا گفتار ممکن است آمیزه ای از هر دو: تئوریک و کاربردی یعنی نظریه و نظر باشد. بنابراین، نوشته ها یا گفتارهای با مضامین بسیار قوی ایدئولوژیک - مترقی یا ارتجاعی - نیز درحالیکه چنین هستند درعین حال یا تئوریک و یا کاربردی بوده و در هر یک از این دو حالت نیز یا تماماً یا قسماً نوآورانه و یا فقط یا تقریباً فقط مشتمل بر توضیح یا تشریح "نظریه" (تئوری مجرد و عام) یا "نظر" (مشخص و به درجه ای مستقیماً عملی) مربوطه - مستتر در آن نوشتار یا گفتار مورد نظر - میباشند.

اندکی بیشتر در توضیح آنچه که فوقاً بیان شد :

تئوریک یا نظری منسوب به تئوری یا نظریه بوده و تئوری شامل توضیح و تبیین امر معین اجتماعی (بمفهوم وسیع) یا فلسفی بطور مجرد یا عام هست. کاربردی یا سیاسی منسوب به خط مشی یا سیاست بوده و خط مشی یا سیاست بمعنای کاربرد تئوری در مورد آن امر اجتماعی یا فلسفی در شکل مشخص و کنکرت و لذا بمعنای شیوه عمل هست.

تئوری در سطوح مختلف خود مستقیماً جنبه فکری داشته و به قلمروی اندیشه و بطور باواسطه به قلمروی اخلاق تعلق میابد و لذا بمثابه امری فکری نزد افراد محسوب میگردد. درحالیکه سیاست یا خط مشی در سطوح مختلف خود (درسطوح رهبری بصورت ارائه رهنمون یا طرح یا رهبری مستقیم عملی یا در سطوح عمومی بصورت

فعالیت‌های صرفاً عملی) درحالیکه بار اخلاقی نیز داراست جنبه عملی داشته و به حوزه عمل تعلق دارد و نزد افراد
بمثابه فعالیت عملی با هدف معین محسوب می‌گردد.

حمید پویا، ۱۱ ژوئن ۲۰۲۱